

ET FINT TOG – TRE OG ET HALVT

TUSEN

MENNESKER

Ei stor, svart mengde dekker torget
det blir tettere. Folk kommer til
unger løper mellom beina på oss.
Jentene har truffet fettern sin,
de ler og piper som fløyter. Nå ser vi
at fanene har begynt å gå ut på gata,
det blir uro: «Dann rekker! Seks og seks!»
sier jenta med det raude armbindet,
hun myser med øynene, suger inn kinna
ansiktet hennes viser at hun føler seg
ansvarlig. «Dann rekker! Litt flere her!»
Vi ser mengden strømmer ut av enden på torget
som vann som renner over demning. Toget går
men ennå er det lenge til vår tur. Vi tripper
rundt oss er det uro. Jentene ler
innsmigrende. De har funnet en unge i barnevogn
fastspent i sele. Alvorlig fjes
tjukke kinner, sutt ut av munnen.
Grynter når jentene vil trekke
ham ut av vogna. Åssen skal han kunne si
at han ikke vil leike dokke?
Det gjør ikkeno. Nå går vi
ut mellom fortauskantene som ei skute
som legger fra land. Midt i gata,
det føles fint! Vi er mange,
vi går midt i gata! Over oss
fyller vinden transparentene
jenter og gutter med sterke armer
spender dem ut: SOVJET UT AV
TSJEKKOSLOVAKIA! Midt i gata
går vi: KAMP MOT SOSIALIMPERIALISMEN!
STØTT ARBEIDERNE I POLEN!
Er det ikke fint, folkens? Vi smiler
til ansikter vi ikke kjenner, noen sier
«det er mange i dag.» «Jøss, så mange vi
er!» Langt bak oss hører vi ropene:
«KAMP MOT BEGGE SUPERMAKTER USA OG SOVJET!»
Det sprer seg framover som ei bølge og
snart roper vi med. Det smeller mellom
husveggene. Et livlig tog! Vi ler
og roper til hverandre,
kjente og ukjente:
«Hvor langt er toget?» «Kan du se
slutten?» Nei, det går enda!»

Vi roper igjen, slagord
følger slagord så lenge vi marsjerer. Stolt
setter vi beina i asfalt
og brustein! For i kveld er vi sveisa
sammen til en hær. En hær i sivil
i et politisk felttog! KAMP MOT
SOSIALIMPERIALISMEN! KAMP MOT
USA-IMPERIALISMEN! Og fordi vi er mange
er vi glade og lette, og samtidig
holder vi rekkene, holder fanene høyt
og roper så toget er som en brusende foss
langs hele ruta: Det skal se flott ut!
Og det ser faen ta meg bra ut også!
Grønne trær vaier over ruta vår
Svingende lauv rammer inn de malte slagorda:
SOLIDARITET MED AZANIAS FOLK!
STØTT MOTSTANDSKAMPEN I CHILE!
Raude og norske flagg, og bak dem:
SVALBARD ER NORSK LAND!
Høyt oppover de gamle husa går vinduene opp
kropper lener seg ut. Rop innover i leiligheten:
«Se mor! Se på toget!»
Fortauet er svart av folk
de løfter huene, strekker seg, leser.
På et hjørne en flokk mennesker
ikke helt unge lengre, arbeidsslitt,
i gammaldags søndags-stas.
Vi i toget er flest unge, med noen gamle fjes
imellom. Gruppa på hjørnet
klapper i henda! Disse folka
har sett tog før, og sikkert gått
sjøl også. De ser at livet går
videre! Et svært tog mot imperialismen
mot supermaktene og mot sosialimperialismen
som trækker på Tsjekko, herjer i Etiopia
som truer Norge! Vi roper
til folka på hjørnet, klapper vi også
og de ser at fakkelen går videre,
oppå skulderene rir små jenter og gutter
som ser den vakre høstkvelden over
den bølgende toppen til det brusende
toget. Vi synger INTERNASJONALEN!
Om 70 år vil noen av ungene her
huske det, og kanskje også

de slitte folka på hjørnet
som klappa. I sinnet til disse barna
knyttes et bånd, som går over 100 år
gjennom tida! Dette toget
går ikke bare gjennom byen,
det strekker seg framover og bakover
gjennom historia vår. Former hjerter
og hjerner —
barn, som ennå ikke er født,
skal få høre åssen denne høstkvelen var.
Og ikke bare i Norge
men mange steder i verden! For i elva
av blonde huer og norske fjes
mørke, krusete hårmanker. Svarte ansikter
folk født under en annen sol, som synes
sommervelden vår er kald,
men som ler og jubler og tenker
at nordmenna er merkelig varme i dag.
Asiater med skeive øyne og
mørke, pene gutter fra Pakistan,
velkledde blant dongri — nordmenna.,
de går her. Tyrkere
og øst-europeere, folk fra fasciststatene
under sovjetisk hæl og i Latin-Amerika.
Mange av dem skjønner ikke norsk, men
de veit hvorfor de er her!
De skjønner toget vårt, ropene, fanene,
her går vi ikke for en nasjon eller ett folk
men for verden. Vi synger
om PRAHA. Og noen i Praha vil få vite
om det. Og i Chichago. I Ulan Bator.
i Maos Peking. I Moskva og Warsawa.
i Amara og Cape Town. Bånd utover hele verden
går fra byen vår i denne høstkvelen!
Kamerater, som går sammen med oss her
skal kjempe under en annen himmel
og oppleve seire ingen har drømt om ennå.
Da, på andre og større møter
der folk jubler og synger,
skal de huske toget vårt, og
tog i forskjellige land går i hop
i tankene deres. Dette toget
skal bli en del av seieren deres.
Er det ikke fint med tog, hva?
Alle syns det! Alle vi som går her
og tusener av de som står på fortauet.

For et fint tog! Så kamplystent
så livlig og fargerikt!
Er dette Norge? Så fint at vi er så mange!
Bare ikke den sure slipsgubben
med mercedesen, som tuuuter langt
og vil kjøre inn i toget. Bilen hans
blir begravd i en styrtsjø av rasende fjes
som en hoggorm i ei maurtue. Knyttenevene mot panseret,
sterke armer *bærer* panserpadda bakover,
der sitter han! Hvit i trynet, han raser
men tør ikke mer. Beskytter skinnet. Og lakken!
Foran ham, ei lita jente på noenogførti kilo
med rødt armbind og kryssa armer. Kald som en snømann
står hun der. Ser på slipsgubben. Løfter ikke et øyelokk.
Et verre hinder for stålpanser og hestekrefter
enn en 100-tonns steinblokk!
Det bleike kjøttstykket i luksusbilen
veit det. Vilja er knekt. Det strammer i magan,
han må vente. Lenge! På hjørnet
en ung politimann, henda på ryggen,
ser på. Gjør ingen ting. Han veit
at snille politimenn får ikke bråk.
Mange rolige politimenn i kveld.
Hva rører seg inne i en politimann?
Noen liker å slå, men knapt få juling.
De er høflige i dag. Andre
vil vel helst ikke se de fremmede tanks-ene
rulle i gatene våre? Ser transparentene,
KAMP MOT SOSIALIMPERIALISMEN. Kanskje ikke så dumt,
hva? Framtida vil kanskje vise
at noen politifolk også kan bli klokere
av demonstrasjoner? Kanskje noen ansikter
vi skal møte på vår side en dag
når ildstormen kommer?
Gå hjem unge konstabel. Vi veit
hva du er ansatt for å gjøre. Men
så lenge du oppfører deg pent, skal
du slippe bråk med oss her i kveld. Sov godt,
ungdom i uniform. Tenk over det du har sett,
jeg håper vi slipper å krysse veier som fiender
det ligger i dine hender.
Under treet seg jeg en strakt hals
et hue med adamseple. Det gule, flisete håret,
de magre trekka i det sure ansiktet
som speider over ei notisblokk. Dette er ikke noen god kveld
for deg, gamle kjenning. Jeg sier ikke

kamerat til deg, herr politisosialist, for
du gikk din vei og vi vår. I fjor
spredde du en løpeseddel mot toget vårt, i år
står du bare her og teller. Og jeg ser
at du liker ikke tallene. Kanskje kjenner
du noen her som du skulle ønske satt hjemme?
Tell riktig nå gamle surpump, tell *mer*!
Fem og fem er *ti*, ikke sju!
Jeg veit, at artikkelen du skriver
om «provokatørene» som går her, knapt kommer til
å inneholde en riktig sum. Men i kveld
når du forteller om toget til de andre
«marxistiske sjeniene» mens dere syr nye
keiserklær til tsar Bresnjev: Da
skal det spre seg uro og et dumpt sug i magan
som hos frosken i mercedesen
og et øyeblikk blir det stille over rødvinen.
Og noen tenker: Sovjets hær er sterk, men
vi får for mange mot oss! Kan vi fortsette?
Eller kjemper vi for ei tapt sak? Lykke til,
mine herskaper! Ha det hyggelig! Så
se nøye etter, herr politisosialist: Her
kommer dampveivalsen, din gamle epleskrott:
Hvor er arbeiderne? Hva mener folk
her på Grünerløkka, hva? Se sjøl!
Hvem liker og hvem misliker det vi gjør?
Så lykke til, mine herskaper!
Men strømmen går videre og
snart er vi langt forbi det gule spøkelset
Sola synker på himmelen,
det er en fin kveld, lang og lys
den vakre norske himmelen vakrere for oss som er født her
enn alle andre himler på jorda
skinner over oss. I dette strålende kveldslyset
kommer vi til den grønne parken.
Vi hører talene, vi synger. Alle
føler at de sjøl har vært med på å gjøre noe viktig,
har gjort sin plikt, og har vunnet en seier.
En god følelse — De av oss, som tenker lengst
framover, veit, at en dag skal de mørke skyene
rulle over landet vårt. I dag ser vi dem
over fjellene men en dag skal de legge seg
som et kvelende svart tak over Norge. Fulle av røyk
alt skal de dekke med vulkansk aske.
Lysglimt, skarpere enn lynet,
smell, høyere enn tordenbrak,

steinlandet vårt skal ristes helt ned til rota,
tusen års historie skal ligge på vektskåla:
Skal det finnes et Norge?
Skal det finnes et norsk arbeidende folk?
Når ulven og tigreren slåss, vil de se på landet vårt
som en lammeskrott de kan rane og rive i
et kadaver som trykkes ned i søla uten motstand
mens kjempene ruller i sitt favntak til døden
over Europa. Men i kveld ser vi, klarere enn før
at de skal ta feil. De drømmer håpløse drømmer
om verdens trone, mens vi, tre tusen termitt
som går her, gnager den tronen til et hult skall.
De forakter små land, men de sjøl
skal høste forakt i historia. Kommer den brune bjørnen hit
skal han få se et vårbrudd i fjellene, de blir
fulle av gale lemen med gevær, og de gir seg ikke
før alt kjøttet er rivi av beina til bjørnen.
Vi skal kjempe til ildstormen er over
og både vi, og Lenins og Stalins folk
kan stå oppreist og rekke handa over grensa
i virkelig vennskap. Det veit vi i kveld, for vi
har gått et skritt framover og lagt
ei bombe under arken til gubben Bresjnev,
den gamle slaveskipperen, han som segler ei skute
med to slags udyr av alle sorter i lasta.
Nå, mens sola synker og kameratne fra
Norge og andre land snakker gjennom høytalerne
tenker vi, på folka som kommer hjem. Og får spørsmål:
«Åssen gikk det? Var det mange der?
Skjedde det noe? Hvem snakka?»
I morra, på jobben, vil mange fortelle:
«Det var et flott tog. Dette var parolene...»
Folk som står langs ruta
vil snakke: «Veit du hva jeg så i byen i dag?»
og på den måten sprer vi ringer i vannet
og setter merker i tenkninga til folk.
God kveld, kamerater!
God kveld, kjente og ukjente, kommunister
og folk fra andre partier, partiløse,
arbeidere, intellektuelle,
ungdommer, gamlinger, barn!
I kveld er vi godt fornøyd, hva?
Er det ikke fint med en sånn demonstrasjon?
Hvem er det som ikke liker det? Ikke vi, hva?
Ikke verdens folk, hva?
Noen liker det ikke. Det er fint, hva?
Vi sees igjen. Det skal ikke bli for lenge til!

RV-aktivister i Fredensborg valgkrets:

Personlig mobilisering var nøkkelen til valgframgangen

Røde Fane kommer ikke til å ha noen helhetlig oppsummering av valget, vi henviser til artikler i «Klassekampen», spesielt intervju med partiformann Pål Steigan i nr. 167, 21. september.

Vi kan slå fast at valget betydde en liten framgang både i antall stemmer og i prosentvis andel av stemmene i forhold til valgene i 1973 og 1975. Enkelte steder var det stagnasjon og tilbakegang, andre steder — spesielt i de største byene — kan vi vise til pen framgang. I et valgdistrikt i Oslo, Fredensborg, som er et gammelt arbeiderdistrikt, ble det et gjennombrudd med 4,6% av stemmene. Bakgrunnen for dette pene resultatet finner vi først og fremst i metodene for valgkamparbeidet. Systematisk erobring av stemme for stemme var metoden som sikret dette resultatet. Røde Fane har snakket med to aktivister i distriktet, for å gå litt nærmere inn på valgkamparbeidet deres.

VALGOPPSUMMERING

HVA ER DE VIKTIGSTE ÅRSAKENE TIL DENNE KLARE FRAMGANGEN?

Innenfor, og i strøket omkring valgkretsen har det i de siste åra vært en rekke lokale kamper og aksjoner. Det er nok å nevne kampen mot riving av Hammersborg skole, Hausmannslinja og soneplanen som har truet strøket med rasering, og truselen om riving av Møllergata skole. I alle disse kampene har ikke kommunistene bare deltatt, men spilt en ledende rolle. Vi har fått tillit hos folka som bor der, de veit at de kan stole på Rød Valgallianse. Dette har lagt grunnlaget for framgangen.

Men dette grunnlaget var åpenbart tilstede i svært mange av valgkretsene?

Det er riktig, oppslutning og framgang i massekampen slår ikke uten videre ut i «valgskred» for Rød Valgallianse. Både på Kampen, Vålerenga, Rodeløkka og Grünerløkka har det sikkert vært enda bedre grunnlag for verving av RV-stemmer enn i vårt distrikt. Tidligere har det også vært store kamper her, uten at det automatisk slo ut i oppslutning om RV. Kampen mot Hausmannslinja er eksempel på det. Den fronten som blei bygd opp mot raseringa hadde stor oppslutning i strøket, men RV fikk ikke mange stemmer ved valget i 1973.

Grunnlaget for framgangen ligger i massekampen, men årsaken til den store oppslutningen ligger først og fremst i selve den valgkampmetoden som blei benytta.

Kan dere gå relativt grundig igjennom denne metoden?

Stikkordene er *personlig mobilisering og diskusjon* med alle vi mente var mulige RV-tilhengere. Vi startet i midten av august, og hadde under en måned på mobiliseringa. Med bakgrunn i manntallslistene over Møllergata skoles valgkrets, gikk vi konkret igjennom heile distriktet, delte opp i roder og satte målsettinger. På grunnlag av kontaktene fra massekampene, fra møter, stands og salg av Klassekampen, stilte vi oss ei målsetting på 7.5%. Det var ikke ei mål-

setting som var hentet fra himmelen, men den hadde sin heilt konkrete basis i de kontaktene vi hadde etablert de siste åra.

Når målsettinga var satt, gikk vi i gang med å skaffe stemmer, en for en. Vi innkalte ikke til møter for å starte arbeidet, men fordelte distriktet mellom oss. Vi brukte kort tid på de sikre stemmene, og så lang tid som mulig på tvilerne. Sjøl om målsettinga ikke blei nådd, vi manglet bortimot 3% på det, så viste metoden at det med enkle midler er fullt ut mulig å øke stemmetallet ganske drastisk.

Klarte dere å overbevise mange om å stemme RV på denne måten? Det var ikke bare en registrering av folk som ville ha stemt RV likevel?

Selvfølgeleg møtte vi mange som ga uttrykk for at de skulle stemme RV, uansett. Men vi klarte også å diskutere med mange tvilere og til og med folk som hadde bestemt seg til å stemme med andre partier, — og overbevise dem om at det fantes bare et revolusjonært alternativ ved dette valget. Og at det var viktig at nettopp de stemte Rød Valgallianse. Det var særlig to ideer vi støtte på, og som vi måtte bekjempe. For det første fantes det en del *parlamentariske illusjoner* som ga seg uttrykk i holdninger som «A er litt bedre enn B», «RV har ingen sjanse likevel». For det andre møtte vi en del tendenser til *boikott*, «det er ingen vits likevel», *hvis* vi stemmer så blir det nok RV». Vi brukte sjupunktsprogrammet for å vise at RV sto for en riktig politikk, og vi viste til de borgerlige arbeiderpartienes praksis i området for å tilbakevise påstanden om at A var bedre enn B.

På vilken måte blei de lokale sakene trukket inn i selve valgkampen?

De lokale klassekampsakene spilte sjølsagt en stor rolle i mobiliseringa av stemmer til RV. Under valgkampen blei det arrangert et møte av Aksjonen mot riving av Møllergata skole. På dette møtet hvor det var over 100 folk, hadde Rød Valgallianse en appell som støttet opp om aksjonen. Ellers prøvde vi å trekke inn de andre sakene hvor spesielt de borgerlige arbeiderpartiene har avslørt seg,

VALGOPPSUMMERING

Personlig mobilisering ga resultater i valgkampen. Her er en RV-aktivist i full sving på SV's friluftskonserst på Kalvøya ved Oslo.

slik som Hausmannslinja, soneplanen og Hammersborg skole.

Mener dere at de borgerlige arbeiderpartiene er avslørt her i strøket?

SV er nok langt på veg avslørt. Partiet ligger lavt i vannet, og når representanter fra partiet med jevne mellomrom likevel dukker opp og uttaler seg om politiske spørsmål fra lokalmiljøet, — for eksempel i bydelsutvalget — gir de uttrykk for klart reaksjonære synspunkter på rehabilitering av bydelen. Vi hadde relativt lett spill med SV, og manglet bare 22 stemmer på å slå dem.

Men DNA er ikke avslørt på samme måte, sjøl om partiet sto i spissen for rivinga av Hammersborg skole. Valgkampen og valgresultatet viser at mange som er sterkt uenig med DNA i mange spørsmål — kanskje til og med de fleste sakene — likevel stemmer DNA ved valgene utfra ideen om at A tross alt er noe bedre enn B.

Hva slags arbeid dreiv dere i strøket, — bortsett fra den personlige mobiliseringa?

Vi hadde stands, utdeling av materiale og underskriftsaksjon mot boikott av RV i NRK. Den siste aksjonen med stor oppslutning. Men ellers konsentrerte vi oss om planmessig diskusjon med venner og kjente. Vi kom relativt seint i gang med arbeidet, og hadde bare tida fra midten av august og fram til 12. september på å nå målsettinga. Det er grunn til å understreke nok en gang at det var i løpet av denne snaue måneden at resultatet blei nådd.

Både før sommerferien og i de første ukene etter ferien dreiv vi en relativt dårlig valgkamp. Valgkampgruppene fungerte omtrent ikke i denne perioden, så årsaken til framgangen kan ikke spores tilbake til at vi startet mobiliseringa spesielt tidlig. Vi hadde heller ingen andre spesielle og særegne tiltak i valgkampen som skapte blest omkring Rød

VALGOPPSUMMERING

Valgallianse. Vi gikk rett og slett ut på dørene, til de folka vi kjente litt fra før, og oppfordret dem til å stemme revolusjonært. Det samme skjedde også på Romsås i Oslo, med relativt godt resultat. Men de kom igang enda seinere enn oss.

Men hadde ikke dere et spesielt godt grunnlag for å drive en slik valgkamp? Kan vi uten videre si at deres erfaringer kan nyttes i kretser og kommuner hvor massekampen ikke er så utviklet som i dette strøket?

Vi mener at metoden kan brukes uansett nivået på massekampen i distriktet. På bakgrunn av tidligere kontakter, venner og kjente, arbeidskamerater og familie og perifere sympatisører med deler av RVs politikk, er det mulig å sette opp ei konkret målsetning over hvor mange potensielle RV-velgere vi kjenner til. Deretter må en fordele oppgavene med å diskutere med disse personene. Stemmene må vinnes en for en. Det er møysommelig, ikke spesielt hardt, men tidkrevende arbeid. Og det gir resultater. Hvor store resultatene blir, vil være avhengig av flere ting. Blant annet nivået på massekampen og hvor mange kontakter vi har.

Og en er nødt til å gå bredt ut når en diskuterer hvem som er en potensiell RV-velger. Vi er nødt til å bekjempe sekterske ideer hos oss sjøl av typen «... å stemme RV er jamngodt med å melde seg inn i AKP(m-l)». Ellers vil vi ikke få flere «potensielle» RV-velgere enn de som på en eller annen måte allerede deltar i valgkampen.

Hva vil dere si er de viktigste feilene som ble begått i valgkampen i strøket??

Vi har allerede vært inne på noen av dem. Vi kom for seint i gang, arbeidet lå nesten nede i begynnelsen av valgkampen og vi fikk derfor under fire uker til den personlige

mobiliseringa. Bl.a. av den grunn klarte vi ikke å nå målsettinga på 7,5%.

For det andre klarte vi ikke å holde et så fast grep på diskusjonen med de potensielle velgerne at vi maktet å oppsummere de viktigste motsigelene undervegs. Det fantes også visse tendenser til registrering av antall RV-stemmer framfor å diskutere med tvilerne. Dette blei korrigert, men på et relativt seint tidspunkt.

For det tredje blei det trukket med altfor få folk til å gå på dørene. Vi er heilt sikker på at langt flere av de som stemte RV ved valget, også kunne la seg mobilisere til å delta aktivt i valgkampen, dersom vi hadde diskutert dette spørsmålet spesielt med dem.

Til slutt vil vi også peke på at siden vi konsentrerte oss om alle de vi *kjente* litt fra før av, så klarte vi ikke å etablere så svært mange *heilt nye* kontakter.

Vilke resultater mener dere er oppnådd i valgkampen — bortsett fra de 64 stemmene, som det er mulig å bygge på i det videre arbeidet?

For det første er det klart at denne måten å jobbe på utnyttes fullt ut også i andre sammenhenger. Tilhengere av vår politikk må verves en for en, gjennom personlig mobilisering og diskusjon. Vi er nødt til å gå bredt ut, — og bekjempe all sektersisme. Ikke minst mener vi disse erfaringene kan nyttes når det gjelder arbeidet blant ungdommen, og det er erfaringer som kan nyttes over heile landet.

Gjennom valgkampen har vi blitt langt bedre kjent med folka i strøket enn vi var tidligere. Vi kjente stort sett holdningene til de viktigste kampsakene i distriktet, men ikke godt nok vilke motsigelser folk hadde til å bli med i, eller støtte den revolusjonære bevegelsen. Derfor har valgkampen skapt et godt grunnlag for kommende framgang.

K.V.

LITTERATURKRITIKK

PÅ TROSS AV VIKTIGE MANGLER: Tor Obrestads roman «STÅ PÅ!» - en revolusjonær arbeiderroman

Røde Fane har mottatt denne bokanmeldelsen av Tor Obrestads roman «Stå på!» fra ei gruppe som har arbeidet med å analysere boka.

Det skjer viktige ting i norsk litteratur. Mange forfattere har satt seg som mål å skrive litteratur om og for arbeiderklassen. For at denne bevegelsen skal utvikle seg trengs det diskusjoner og ideologisk kamp. Vi veit at mange har synspunkter på disse spørsmålene, vi oppfordrer derfor mange flere til å delta i litteraturdiskusjonen og sende oss bokanmeldelser osv.

Redaksjonen

LITTERATURKRITIKK ER VIKTIG

Den nye revolusjonære bevegelsen har gode tradisjoner innen litteraturen. Allerede i 60-åra var det forfattere som ville at litteraturen deres skulle være et redskap i klassekampen. De brøyt med det borgerlige synet at litteraturen var hevet over klassene. Fram gjennom 70-åra har den nye arbeiderlitteraturen utvikla seg, fra «Arild Asnes 1970» til «Sauda! Streik!», «25. septemberplassen» og «Jernkorset». Den revolusjonære litteraturen er stadig på frammarsj, men vi skal ikke se oss blinde på framgangen. I Norge blir det hvert år gitt ut mange hundre skjønnlitterære bøker, det meste borgerlig og dårlig litteratur. Derfor er det viktig å framheve den revolusjonære og progressive litteraturen, få folk til å lese den og få ennå flere forfattere til å skrive for arbeiderklassen.

En viktig metode for å gjøre litteraturen til et kvassere redskap for revolusjonen er å styrke litteraturkritikken. Mao sier i «Taler på Yenan-konferansen om litteraturen og kunsten» (Yenan-talene) at «litteratur og kunstkritikk er en av de viktigste metodene for kamp i litteraturens og kunstens verden.» (Mao: Skrifter i utvalg Oktober s. 200). Litteraturen kan ikke ta sprang framover uten kritikk. Det har vært en tendens i litteraturkritikken på venstresida til å godta eller forkaste litteratur. Det er kritikk som ikke har vært leserne eller forfatterne til hjelp. Litteraturkritikken skal skjerpe leserne og hjelpe forfatterne så de kan korrigere feil og utvikle seg videre.

Vi er ei gruppe som har diskutert Tor Obrestads roman «Stå på», som handler om Hammerverksaka. Boka kom ut høsten 1976 og er ei viktig bok som er lite kritisert og altfor lite lest. Vi satte oss som mål å kritisere

LITTERATURKRITIKK

Demonstrasjon til støtte for Hammerverkarbeiderne i Oslo desember 1975.

boka: Hva er bra og hva er dårlig ved boka, hva er hovedsida? Er det ei revolusjonær bok eller har den mangler som gjør at vi ikke kan si det? Slike spørsmål stilte vi og var ikke klare i svarene. Vi hadde vanskeligheter med hvordan vi skulle kritisere boka, vi fant raskt ut at vi var nødt til å gå til klassikerne for å være i stand til å gjennomføre en kritikk, dessuten var det nødvendig å se boka i sammenheng med litteraturen i Norge i 70-åra. — Vi studerte Maos «Taler på Yenankonferansen om litteraturen og kunsten.»

STUDER YENAN-TALENE!

Vi skal her nevne noen sentrale sitater som vi har hatt nytte av i kritikken av Obrestads roman.

Mao sier at «Vårt mål er å sikre at den revolusjonære litteraturen og kunsten følger en riktig utviklingsvei og yter bedre hjelp til det øvrige revolusjonære arbeidet, for lettere

å styrte vårt lands fiender og gjennomføre den nasjonale frigjøringa.» (Yenantalene s. 183). Mao slår fast Lenins tese om at den proletariske litteraturen skal være «skruer og hjul i hele den revolusjonære maskinen» og han sier at for kommunister er litteraturen underordna de revolusjonære oppgavene partiet stiller seg. Når vi skal vurdere ei bok sier Mao at: «politikken kan ikke likestilles med kunst, heller ikke kan allmenn verdensanskuelse likestilles med en metode for kunstnerisk skapning og kritikk. Vi benekter ikke bare at det finnes et abstrakt og uforanderlig politisk kriterium, men også at det finnes et abstrakt og absolutt uforanderlig kunstnerisk kriterium. Enhver klasse i ethvert klassesamfunn har sine egne politiske og kunstneriske kriterier. Men alle klasser i alle klassesamfunn stiller uten unntak det politiske kriteriet i første rekke og det kunstneriske i annen rekke.» (s. 201)

LITTERATURKRITIKK

Dette er grunnleggende retningslinjer for en litteraturkritikk. Vi må vurdere litteraturen i forhold til situasjonen og behovene i klassekampen og utfra det finne ut om boka tjener arbeiderklassens sak. Nå kan det virke uproblematisk å sette slike krav til Obrestad, som tidligere har skrevet bl.a. «Sauda! Streik!» som er en milepel i norsk arbeiderdiktning. For det første er det verdt å peke på at Obrestad i 1975 ga ut novelle-samlinga «Tolken», ei bok som med noen unntak inneholder småborgerlige noveller og ikke så få dårlige noveller. Boka var et uttrykk for at Obrestad var i ferd med å bevege seg vekk fra proletariatets standpunkt i litteraturen, nemlig prinsippet om at den skal tjene arbeiderklassen, og anspore massene til å forenes for å omdanne sine omgivelser. «Tolken» er et eksempel på at klassestandpunktet, og litteraturens innretning ikke er gitt en gang for alle, men må kjempes for hele tida. Det andre punktet er at det ikke er nok motivasjon at en med litteraturen vil tjene revolusjonen. Når det gjelder «Stå på!» så er innstillinga klar, han velger Hammerverkkonflikten, ei aktuell viktig politisk sak for å skildre den norske arbeiderklassens kamp mot borgerskapets angrep. Vårt problem var hvor stor vekt vi skulle legge på motivet. Mao har drøfta dette i Yenantalene: «Hvordan skal vi skjelle mellom godt og dårlig — skal vi dømme utfra motivet (den subjektive hensikten) eller utfra virkningen (den samfunnsmessige praksisen)? Idealister legger vekt på motivet og ser bort fra virkningen, mens mekaniske materialister bare legger vekt på virkningen.

Til forskjell fra begge holder vi dialektiske materialister på enheten mellom motivet og virkningen. (...) Når vi undersøker en forfatters eller kunstners subjektive hensikter, det vil si om hans motiv er riktig og godt, dømmer vi ikke utfra hans egne erklæringer, men utfra den virkning hans handlinger (hovedsaklig hans verker) har på massene i samfunnet. Kriteriet for å bedømme subjektive hensikter eller motiver er samfunns-

messig praksis og resultatene av dem.» (s. 200)

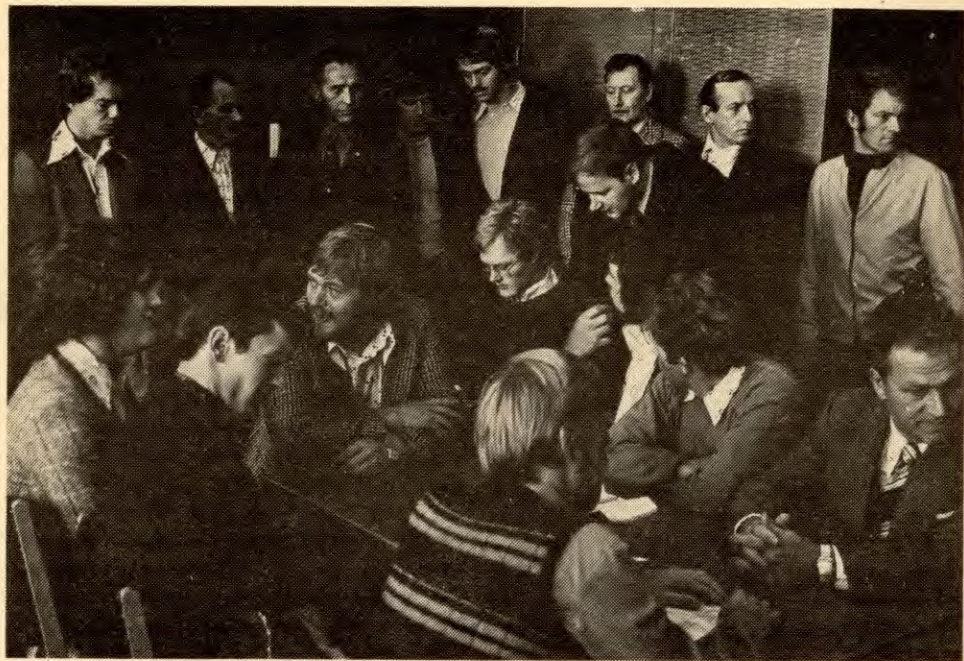
Forfatterne må ha ei riktig innstilling, men avgjørende er det om han har klart å innfri intensjonene med boka. Det er målet for oss å vurdere i denne kritikken.

«Stå på!» handler om Hammerverkkonflikten, den første viktige saka om politiske oppsigelser. Hammerverksaka var innledningen til borgerskapets heksejakt på progressive og klassebevisste arbeidere, ei jakt som er blitt intensivert de to og et halvt åra siden denne konflikten brøyt ut. Obrestad har vært årvåken og skrevet om denne saka for å gi arbeidere et redskap mot borgerskapets forfølgelse.

Boka handler om Svein Skaret som blir sagt opp fra Verket en dag før prøvetida er ute, like før påskeferien. Kameratene på avdelinga legger ned arbeidet for å få Skaret inn igjen. Aksjonen får brei støtte, men blir straks motarbeida av arbeideraristokratene og sabotert av revisjonistene. Bedriftsledelsen prøver med alle metoder å presse arbeiderne tilbake til arbeidet, noen blir tvingi til å gå tilbake, en fordi han ellers vil miste pensjonen han har jobba for i et langt liv. Andre fordi presset på familien blir for stort. Romanen skildrer kampen for å få støtte til streiken. Den tar opp uenighet blant de streikende om streikestøttekomiteene gir dem den viktigste støtta. Noen vil bare lite på støtte fra fagbevegelsen, boka viser nødvendigheten av streikestøttekomiteene, uten dem ville ikke streiken ha stått imot angrepene fra borgerskapet. Boka avsluttes med rettssaka om oppsigelsene, det er ei skildring som er noe av det beste som er skrivi om norsk klassekamp. Der kler Obrestad borgerskapet og dets medhjelpere fullstendig nakne.

Boka har svake sider, viktigst er skildringa av revisjonismen og kommunistpartiets rolle, det skal vi komme tilbake til mot slutten av artikkelen.

LITTERATURKRITIKK

Hammerverkarbeiderne i byretten i Stavanger.

ARBEIDERE MOT - ARBEIDERARISTOKRATER

Tida rundt oppsigelsene er et av de dramatiske høydepunktene i boka. Obrestad viser kampviljen og solidariteten blant arbeiderne. Oppsigelsen blir møtt med stor motstand, arbeiderne kan ikke godta oppsigelsen, fordi det ville bety at borgerskapet kan trakassere dem når som helst. Svaret arbeiderne må gi er å slåss.

Boka får fram enheten i arbeiderklassen og rettferdigheten i kravet som blir stilt. Likevel vinner ikke saka lett fram. Borgerskapet står sterkt, de har makta og de har arbeideraristokratene og andre reaksjonære medhjelpere blant arbeiderne. De streikende gjør en del feil, de stoler bl.a. på tillitsmannsapparatet, de trur på lovnader fra samarbeidsfolka om at resten av arbeiderne på bedriften skal bli informert om streiken.

Arbeiderne som aksjonerer oppdager at de er i ferd med å bli isolert:

«Det begynte å gå opp for karane at Vede og Sande hadde lurt dei. Det var ikkje til å tru! (...) Arbeidarane samla seg ute i gangen. — Vi må ha en felles opptreden, sa Vold. — Dei jævlane kjører så pillråde at det går ikkje an. Tenk at me får ikkje fortelle guttane ka sagen gjeld!» (Stå på! s. 89)

Arbeideraristokratene blir møtt med klassekamp. Når de streikende oppdager hva klubbformannen og andre tillitsmenn står for blir de rasende:

«— Er du vår mann, eller er du bedrifta sin mann? sa Rolf. — Det luktar bjørnadridd her! hylte Bjarne Soma. Det er Bjelle sin faenskap! Nå skal vi kviste han der Bjelle, skreik Rolf Vold. — Her er det bare eitt språk som nyttar.» (s. 79)

Arbeideraristokratenes rolle blir avslørt. Klubbformannen Bjelle er kjøpt opp av be-

LITTERATURKRITIKK

driftsledelsen og løper mer enn villig deres ærend. «Stå på!» gir mange gode eksempler på borgerskapets oppkjøp av arbeidere og hvor forgreina systemet er. Men Bjelle har sjøl interesse av at Skaret blir sparka, fordi Skaret betyr en styrka opposisjon mot aristokratene. Obrestad viser samarbeids-folkas desperate handlinger når de blir pressa og hvordan de beskytter hverandre. Et av argumentene til forbundspampene for ikke å finne noen akseptabel løsning på streika, er at de da måtte gå imot Bjelle og klubbstyret, det var umulig sjøl om de gikk mot arbeidernes krav.

ARBEIDERSKILDRINGENE

Det er mye å lære av Obrestads arbeider-skildringer. I de første kapitlene presenterer han de streikende arbeiderne, vanlige arbeidsfolk med forskjellige interesser og meninger. Obrestad får fram miljøet på jobben, folka liker seg, de diskuterer hva som kan gjøres for å minske farene for skader og de diskuterer politikk. Arbeiderskildringene er mangfoldige, Obrestad klarer å gi et bilde av klassens liv både i kamp og til hverdags. Det er utvikling hos arbeiderne både i synet på borgerskapet og sosialdemokratene. Boka gir ei god skildring av arbeiderparti-mannen Rolf Vold som gjennom streiken mister all tru på DNA, som han har vært medlem av i flerfoldige år:

«— Denne saka har åpna augene mine, sa Rolf Vold. — Det som har gått forbi meg tidligare er forferdeleg når eg ser på det i dag. Folk har kome med løpesedlar og avisar, fortalt om streikar og urett — og eg har oversett det fullstendig. Eg har ikkje trutt på det. Kan du forstå at det går an å vere så forblinda?» (s. 168)

Det er flere som forandrer synet sitt på DNA. Den gamle formannen i sam.org. i Stavanger som står foran DNA-toget 1. mai og skriker klasseforrædere til toget. Det er tydelig at Obrestad har tatt Maos ord om at forfatternes «fremste oppgave er å forstå folket og kjenne dem godt». (Yenan-talene s. 186) Obrestad viser at han kjenner godt til

sjølve saka, han kjenner miljøet, familiene, arbeidssituasjonen og språket. Det er viktig å merke seg at for å oppnå et sånt resultat, har han besøkt de streikende flere ganger, diskutert saka med dem, og latt dem kritisere utkastene til boka.

RETTSSAKA

Retts-saka er et anna høydepunkt i boka. Her blir domstolenes reaksjonære klasse-karakter avslørt. Dramatisk forteller forfatteren hvordan massene i retts-salen opp-lever dommerens falske spill:

«Respekt for retten? Folk vakla ut av rettslokalet. (...) Kunne verkeleg retten vera slik? tenkte Bergljot. Kunne rettferda bu i det huset? ...) Sitte i retten og bli trampa og nedverdiga av han! Ho kjende noko vondt, noka som audmjuka henne. Kva slags sam-funn var dette? Arbeidarane kom heilt sikkert til å tapa saka med slik ein dommar.» (s. 198)

Borgerskapet blir avslørt, eieren av Verket, Løvdahl, har overfor arbeiderne spilt den gode og greie bedriftslederen med et visst hell. Arbeiderne har trudd at om Løvdahl hadde vært hjemme da Skaret ble opp-sagt, ville alt vært ordna i all minnelighet. Løvdahl prøver å heve seg over saka, som om han er nøytral. Men i retts-salen må han svare på arbeidernes spørsmål om det som

har skjedd og da hjelper ikke store ord, er helt klart at Løvdahl har godkjent alt ledelsen har gjort.

Lederne for bedriften fomler og ljuger i sine forsøk på å dekke over det virkelige inn-holdet i oppsigelsene. Arbeiderne står fram og forklarer seg greitt og sammenhengende, sjøl om dommeren prøver å avbryte og for-virre dem. Arbeiderne lar seg ikke vippe av pinnen, men sjølsikkerhet og avsky avviser de dommerens ynkelige figur.

Arbeiderne vinner sjølsagt ikke retts-saka, men de vinner seire under saka likevel. De fører fram sin egen rettferdige sak, de er med på å avsløre domstolen som borgerskapets tro tjener og de styrker klassehatet.

LITTERATURKRITIKK

Rettssaka er et klimaks i boka som setter kampen mellom arbeiderne og borgerskapet på spissen. Grunnlaget for arbeidernes kamp er deres rettferdige krav, opp imot det har borgerskapet bare løgn og splittelse å stille opp. Kapitlet er dramatisk og levende skildra, og er det beste i boka. Den som leser kapitlet blir som arbeiderne i boka, rysta over rettergangen og vi kjenner hatet mot borgerskapet vokse, men også glede når arbeiderne møter angrepene.

Det er mange flere fine episoder og hendelser, men boka har også svake sider. Den kunne vært mer spennende, med mer «action», ut fra det dramatiske stoffet som behandles. Det første kapitlet om borgerskapets konspirasjon mot progressive arbeidere, virker litt utopåklistra. Det er et par personer som ender i ikke noe, det er søstra

til Svein og kommunisten fra Bryne, de liksom bare stikker innom. Endel sånn opphaking gjør at boka enkelte ganger er litt tung å komme igjennom. — Dette er saker av mindre betydning, som ikke røkkes ved at «Stå på!» er ei revolusjonær bok det er mye å lære av.

SYNET PÅ REVISJONISMEN

Det er i synet på revisjonismen og det kommunistiske partiets oppgaver i forbindelse med streikekamper at boka har sine alvorligste feil og mangler. Mange steder i boka er SV framstilt som et revolusjonært parti. Boka trekker ingen prinsipielle skiller mellom kommunistene og revisjonistene. Noen eksempler fra boka som belyser dette: «Per var nestformann i Stavanger SV-lag. Dei andre sympatiserte med marxist-

Mao på Yenan-konferansen om litteraturen og kunsten i mai 1942. Han sa bl.a.: «Revolusjonær litteratur og kunst er endel av hele den revolusjonære saken, de er skruer i den. Selv om de, sammenliknet med visse andre og viktige deler, kan være mindre betydningsfulle og mindre viktige og kan innta en underordnet stilling, er de ikke desto mindre uunnværlige skruer og hjul i hele maskineriet, en uunnværlig del av hele den revolusjonære saken. Dersom vi ikke hadde noen litteratur og kunst i selv den mest omfattende og vanliste betydning, kunne vi ikke føre den revolusjonære bevegelsen videre og vinne seier. Det er feilaktig å ikke innse dette (Skrifter i Utvalg)

LITTERATURKRITIKK

leninistane. Men alle meinte at dei var revolusjonære og såg fram til frigjeringa og den dagen arbeiderklassen oppretta proletardiktaturet, og det raude flagget vaia over Valbergtårnet.» (s. 36) «Desse partifellene dine, Per (SV), veit knapt kva det betyr at arbeidarklassen må stå i spissen. Og eg er ikkje sikker på om vi veit det i vårt parti heller.» (s. 37) Dette er sagt av hovedpersonen i boka, en organisert kommunist. Disse sitatene viser at forfatteren ikke evner å trekke skarpe skillelinjer mellom arbeiderklassens generalstab, det kommunistiske partiet, og borgerskapets agenter i arbeiderklassen, revisjonistene. Prinsippprogrammet sier om revisjonismen: «Det må alltid vera skarp strid og det kan aldri bli snakk om forsoning mellom marxismen og revisjonismen. Marxismen og revisjonismen er to liner i arbeidarrørsla som ikkje kan sameinast fordi dei står for to ulike klassar.» «Difor må det alltid vera kamp på liv og død mellom marxismen og revisjonismen, og det kan aldri bli spørsmål om forsoning mellom dei to.» Det kan slås fast at forfatteren ikke har hatt dette som rettesnor når han har skrivi boka, men tvert imot tilsørt de skarpe motsetningene det er mellom disse to linjene.

HVILKEN ROLLE SPILTE SV UNDER STREIKEN?

Spilte SV en progressiv eller reaksjonær rolle under streika? Dette gir boka ikke noe entydig svar på. Etter å ha lest boka sitter en igjen med inntrykket at tross store politiske feil som hets mot kommunistene og streikestøttekomiteene, baktunghet til å organisere sympatistreiker utgjorde SV en progressiv kraft under streiken. Spesielt går dette fram av rettssaken, som er det stedet i boka hvor klassemotsetningene virkelig sto skarpt mot hverandre og borgerskapet og det borgerlige rettsapparatet ble grundig avslørt. Her blir Byrkjedal, ledende SVer og formann i avd. 25 Jern og Met i Stavanger framstilt som arbeidernes mann: «Nils Byrkjedal hadde eit innlegg som var strakt som ein arm med

knytta neve. Han tenkte ikkje på taktikkeriet lenger, han fortalde saga si slik han hadde opplevd ho utan om og men, utan atterhald.» (s. 204)

Men hvem var Byrkjedal og hvilken politisk linje sto han for i streiken? Han var en revisjonist og streikesabotør. Byrkjedal sto i spissen for hetsen mot streikestøttekomiteene. Han satte kniven på strupen til de streikende arbeiderne om å nekte å ta imot støtte fra streikestøttekomiteene — ellers ingen sympatistreiker gjennom avd. 25. Videre sto Byrkjedal for en ekstrem anti-kommunisme og kriminalisering av kommunistene. Gang på gang prøvde han å splitte de streikende arbeiderne opp mot kommunistene. På denne måten var han borgerskapets agent innen arbeiderklassen.

Obrestad lar seg lure av revisjonistenes fraser, han forstår ikke at det er mulig å være «sosialist» i munnen, men reaksjonær i handling. Det er jo kjennetegnet ved de revisjonistiske fagforeningspampene. Det er dette Obrestad skulle brukt Byrkjedal til, vist hvor skamløst frekke revisjonistlederne er, først falle arbeiderne i ryggen for seinere å stå fram som deres varme forsvarer. Det er kommunistenes oppgave å avsløre sånne folk.

Det er bra at Obrestad viser at det er forskjellige linjer i SV, men han klarer ikke å avsløre at SV-ledelsen står for sabotasjelinja som går rakt imot klassekamplinja. SV-ledere spilte ei avgjørende rolle i streikens første fase da den raskt kunne vært avgjort til arbeidernes fordel. Avdeling 25 vedtok å oppfordre til sympatiaksjoner ved andre bedrifter. Men i stedet for å oppfordre arbeiderne til å gjøre det straks på de bedriftene dette var mulig, gikk SV inn for å utsette det noen dager «for å få med flest mulig». På den måten ga de sosialdemokratene tid til å mobilisere mot klassekamplinja og til å snu vedtaket om sympatistreiker. Boka forteller ikke at det å føre kontinuerlig kamp mot revisjonismen i ei streik, er et spørsmål om seier eller nederlag.

LITTERATURKRITIKK

DET KOMMUNISTISKE PARTIET — ETTERSLEP ELLER ARBEIDERKLASSENS LEDELSE?

Forfatteren har ikke klart å vise gjennom boka at det var kommunistene som slåss fram ei riktig linje i streiken i skarp kamp mot revisjonistene. Og boka er prega av et feilaktig syn på kommunistpartiets ledende rolle for at streiken skulle vinnes. På enkelte områder har Obrestad klart å vise partiets ledende rolle, f.eks. streikestøttearbeidet. Men det er flere eksempler på det motsatte: I tida rett etter oppsigelsen av Skaret er et faktum, sier boka at kommunistene lokalt sto for ei linje at dette ikke var noen stor sak, den samme linja sto partikontoret sentralt for, «Ring igjen over påske og fortell koss det går!» (s. 72) svarer de. Denne holdninga sto i motsetning til hva arbeidskameratene til Skaret mente, de aksjonerte straks de forsto hva som foregikk.

Nå kan det tenkes at noen kommunister sto for ei sann linje, men forfatteren evner ikke å ta et oppgjør med slike revisjonistiske ideer. De får stå der uimotsagt og lærer ikke leserne om hvordan et virkelig kommunistisk parti tar kamp og nedkjemper slike linjer. På den måten blir ikke boka uttrykk for at kommunistene har et prinsippielt syn på arbeiderklassens dagskamp og at partiet alltid vil gå i spissen for arbeidsfolks kamper.

For å gå videre på denne kritikken er det verdt å trekke fram et kapittel som heter «Partimøte». Forfatteren gir der uttrykk for hvordan det kommunistiske partiet jobber, hvordan det kommer fram til korrekte linjer for kampen. «Partimøte er eit forsøk på å bruke analyse og fornuft. Det skal framelske ei vitenskapeleg haldning til verda. Og ved hjelp av dette komme fram til sanninga, sanninga slik arbeidsfolk ser ho. Når ein slik forstår verda, kan ein handle rett i verda.»

Kommunistene og partiet blir framstilt som om de bare kunne kikke litt på teorien, bruke litt sunn fornuft og vips var sannheten der og en visste hvordan en skulle sette politikken ut i livet. Dette er ei idealistisk fram-

stilling av partiet fordi den gir ideer om at kommunistene alltid og til enhver tid går rundt og forvalter sannheten. Forfatteren går egentlig imot den marxist-leninistiske teorien at klassekampen i samfunnet avspeiler seg i partiet og at det alltid vil være en kamp mellom to linjer i partiet. Partimøtet i «Stå på» har tre innlegg, ingen diskusjon eller uenighet. Her kunne Obrestad tatt oppgjør med dem som mente streiken var en liten sak. Han kunne på et sånt møte ta oppgjør med ideer kommunistene generelt har om sanne saker. «At det ikke er noe rart at dem sparker oss, vi kan jo ikke vente anna, vi er revolusjonære, dem er kapitalister» o.l. En kamp i partilaget om sanne saker ville gitt et riktig bilde av partilivet, og vist at partiet er en levende organisasjon.

«STÅ PÅ!» EREI REVOLUSJONÆR BOK

Betyr ikke den kritikken vi kommer med at hovedsida ved boka er dårlig? Er ikke synet på revisjonisme og partiets rolle så sentrale saker at ei bok umulig kan være bra når den tar feil der?

Grappa kom til at det ville være feilaktig og dogmatisk å trekke en sann konklusjon. Vi er nødt til å vurdere det bra med boka opp mot det dårlige, og vi må vurdere boka utfra situasjonen i norsk litteratur nå. I motsetning til de aller fleste forfattere ønsker Obrestad i «Stå på!» å tjene og beskrive arbeiderklassen. Han har forent seg med arbeiderne for å lære av dem og for å kunne skape en proletarisk kunst som virkelig tjener arbeiderklassen. Ikke mange norske romaner skildrer arbeidsfolk så bra som Obrestad i «Stå på!» Når han beskriver arbeidernes livssituasjon, miljø og reaksjoner så skjønner vi at sann er det. Han stiller seg konsekvent på arbeiderklassens side, han skildrer kampen mellom klassene og han viser at arbeiderklassen ikke har noe annet valg enn å møte borgerskapets angrep med kamp.

Obrestad har utvikla seg videre i denne boka i forhold til «Sauda! Streik!» Han har

LITTERATURKRITIKK

kommet bort fra å se arbeiderne med den revolusjonære intellektuelles øyne, nå er det den revolusjonære arbeiderens synsvinkel han har. Ei anna nyvinning med boka er den grundige skildringa av arbeideraristokratiet, om deres reaksjonære politikk og det økonomiske grunnlaget for deres politikk, med oppkjøp og privilegier. Boka er et våpen for arbeidsfolk fordi den viser hvilken vei de må gå for å møte politiske oppsigelser, den viser hva de kan vente seg fra borgerskapet, klassesdomstolene og borgerskapets løytnater i arbeiderklassen.

Boka er samtidig en viktig manifestasjon av revolusjonær diktning i Norge. Den går imot borgerskapets — og revisjonistenes linje at litteraturen skal framheve individuelle problemer over klassens problemer, at en ikke skal skrive for arbeiderklassen, men vie seg til mer «interessante og åndelige problemer». Boka er et eksempel på at «alt spennende finnes hos arbeiderklassen», den viser at en vanlig arbeider veit mer, har opplevd mer og har en djupere forståelse for andre mennesker enn tilfellet er med borgernes overflatiske og kjedelige liv. Arbeiderskildringene er karakteristiske og varme, de er av den typen som vekker entusiasme og ansporer arbeidere til å forenes. Her har Obrestad lagt mange alen til sin vekst.

Opp mot dette må vi vurdere de svake sidene ved boka. Det er helt klart at boka ikke avslører revisjonistenes rolle i Hammerverksaka. Etter å ha lest boka har vi ikke lært mye om SV-ledelsens streikesabotasje.

På dette punktet må det rettes skarp kritikk mot boka for at den har ei gal framstilling av revisjonistene.

Men gruppa skilte mellom kritikken av revisjonistene og partiets rolle. Vi mente Obrestad skulle vært i stand til å avsløre revisjonismen, i dette tilfellet SV-ledelsens falske spill, utfra politikken den marxist-leninistiske bevegelsen hadde i 1976 da han skreiv boka.

Annerledes med partiskildringa, den er ikke bra og den burde vært bedre utfra nivået i den revolusjonære bevegelsen. Men det er bra at Obrestad forsøker å beskrive partiets ledende rolle, at han ønsker å framheve kommunistpartiet. Stilt opp mot skildringen av partiet i «Sauda! Streik!» er «Stå på!» et steg framover. I «Sauda! Streik!» blir partiet skildra med brei pensel og i allmenne fendinger. Der blir partiet framstilt som noe litt mystisk, som er til stede og leder uten at en helt forstår hvordan. I «Sauda! Streik!» er partiet en person, de andre i partilaget spiller svært liten rolle. I «Stå på!» forsøker Obrestad mer detaljert å fortelle om partiets ledende rolle i praksis, og han prøver å beskrive partilivet, om hvordan partiets politikk blir diskutert og gjennomført.

Vår konklusjon var at «Stå på!» er ei revolusjonær bok som tjener arbeiderklassens sak, som vil være med på å revolusjonere massenes tenkning, til tross for de feilene boka har.

H.L. K.U. R.P.

studie kampanjen

Studer «Den store polemikken 1»

Røde Fane følger her opp AKP(m-l)'s studiekampanje. I den perioden vi er inne i nå anbefaler partiet, medlemmer og sympatisører å studere «Den store polemikken 1». Denne polemikken er det historiske oppgjøret som Kinas Kommunistiske Parti hadde med ledelsen av SUKP med Krustsjov i spissen. Diskusjonen mellom de to partiene dreide seg om viktige prinsipp-spørsmål for den kommunistiske verdensbevegelsen som er like aktuelle i dag. Denne artikkelen oppsummerer det historiske forløpet for «Den store polemikken» og tar opp de viktigste temaene i boka.

STUDIEKAMPANJA

Studer den store polemikken!

For å styrke studiene av marxismen-leninismen Mao Tsetungs tenkning har AKP (m-l) starta ei sjølskoleringskampanje. Alle medlemmer og sympatisører og alle andre revolusjonære og progressive blir oppfordra til å studere følgende bøker og hefter:

Mao Tsetung: «Om 2. verdenskrig.»

Mao Tsetung: «Om den langvarige krigen.»

Prinsippprogrammet til AKP (m-l) avsnitt II, III, IV og V.

Lenin, Stalin og Mao Tsetung: «Om ungdommen.»

«Den store polemikken», bind 1.

Utvalgte artikler fra bind 5 av «Maos verker i utvalg».

Kampanja varer fram til sommeren 1978. I den tida vi er inne i nå, november og desember, oppfordrer AKP (m-l) til studier av Den store polemikken bind 1.

Hva handler «Polemikken» om?

I 1956 holdt Sovjetunionens kommunistiske parti sin 20. kongress. Dette var 3 år etter Stalins død. Her gikk det nye borgerskapet i Sovjet leda av Krustsjov til en stor offensiv. De la fram ei rekke teorier som brøyt med marxismen-leninismen. De snakka om fredelig overgang til sosialismen, at imperialismen ikke var så aggressiv som før o.l.. Krustsjov starta også et frontalangrep på Stalin og alt han hadde stått for. I en maratontale malte han bildet av «terroristen, den dumme, den grufulle» osv.. Stalin som vi kjenner så godt fra reaksjonær propaganda i vårt eget land.

Denne revideringa møtte sterk motstand. Det blei gjennomført to store konferanser mellom de kommunistiske partiene for å løse motsigelsene. På disse møtene som blei holdt i Moskva i 1957 og 1960 led revisjonistene nederlag og det blei vedtatt

STUDIEKAMPANJEN

dokumenter som skulle danne rettesnor for arbeidet til alle de kommunistiske partiene i verden.

Krustsjov-revisjonistene nekta å følge denne linja som ble trukket opp i dokumentene. De fortsatte å spre sin falske «marxisme». De gikk til voldsomme angrep på marxist-leninistene og det blei mer og mer klart at de ønska et åpent brudd med Kinas kommunistiske parti og Arbeidets parti i Albania.

I 1963 pressa de kinesiske kommunistene gjennom at det skulle holdes et fellesmøte mellom SUKP-lederne og ledende kamerater fra KKP for å drøfte motsigelsene mellom partiene. For at møtet skulle kunne komme fram til konkrete resultater, forberedte de kinesiske kommunistene det grundig bl.a. ved å summere opp sitt syn på den linja som måtte følges av alle partier som ville kalle seg kommunistiske.

Dette dokumentet som forsvarte erklæringa fra 1957 og kunngjøringa fra 1960 har blitt kjent som «*Generallinja*».

Midt under disse drøftingene i Moskva sommeren 1963, offentliggjorde SUKP-lederne et åpent brev til partiorganisasjonene og alle kommunister i Sovjet. Dette åpne brevet var et kjempemessig angrep på KKP og navngitte ledere i Kina. Tida var nå inne til å svare på provokasjonene offentlig. I ni brev tilbakeviste KKP-lederne alle løgnene fra revisjonistene.

Dette første bindet av den store polemikken inneholder «*Generallinja*» og de fire første brevene: «*Opphavet til utviklinga av meningsskilnadene mellom leiinga i SUKP og oss*», «*Om spørsmålet om Stalin*», «*Er Jugoslavia eit sosialistisk land?*» og «*For-svararar av nykolonialismen*».

Revisjonistene knuser den sosialistiske leieren.

Hvorfor har AKP (m-l) valgt akkurat denne boka til sjølstudier? For det første så forteller «Den store polemikken» oss om historia til bruddet i den internasjonale kom-

munistiske bevegelsen. Etter den andre verdenskrigen hadde mange land blitt sosialistiske. Alle disse landa, danna sammen med Sovjet, en sosialistisk leir.

Polemikken viser klart at de moderne revisjonistene i Kreml bærer det fulle og hele ansvaret for at denne leiren gikk i oppløsning.

Slik oppsummeres dette i AKP (m-l)s prinsipprogram: «Omvandlinga av Sovjet frå eit sosialistisk land til eit kapitalistisk og imperialistisk land støtta opp om kontrarevolusjonen i dei fleste tidlegare sosialistiske og folkedemokratiske landa, omvandla desse landa til kapitalistiske land, satelittar og nykoloniar for sosialimperialismen og knuste det sosialistiske lægeret». (s.41)

Dette blir benekta av alle revisjonister i dag som forsøker å bløffe oss med at det fortsatt finnes en sosialistisk leir leda av Sovjet. Nå da den sosialistiske leiren ikke lenger er til, må vi også dele verden på en annen måte enn den gang. Dette blir behandla slik i prinsipprogrammet til AKP(m-l):

«Då det sosialistiske lægeret fanst, kunne landa i verda plasserast i tre grupper: landa i det imperialistiske lægeret, i den 3. verda og i det sosialistiske lægeret. I 1976 må vi skilja mellom dei på ein annan måte. I ei gruppe for seg har vi dei to imperialistiske supermaktene. Mot dei står landa i den 3. verda. I ei mellomstilling står dei mindre kapitalistiske og imperialistiske landa, som har motseiingar både til landa i den 3. verda og til dei to imperialistiske supermaktene»

Hvordan behandle motsigelser mellom broderpartier

Brevet: «*Opphavet til utviklinga av meningsskilnadene mellom leiinga i SUKP og oss*», viser hvordan kampen mellom revisjonistene og marxist-leninistene utvikla seg.

Vi kan her også lære mye av den metoden de kinesiske kommunistene brukte for å behandle motsigelsene i den sosialistiske leiren. Allerede fra 1956 var motsigelsene mellom kineserne og Krustsjov-klikken store. Dette ropte de ikke ut til alle verdens

STUDIEKAMPANJEN

Nikita Krustsjov i samtale med USA's president John F. Kennedy. Når Krustsjov snakket om «fredelig sameksistens» innebar dette bla.a. å legge ned kampen mot USA-imperialismen.

journalister. De studerte tingene nøye for å finne ut hva som var riktig og galt. De sa tydelig fra om sine politiske uenigheter med de sovjetiske lederne på *interne* møter med dem. Som det heter i «Polemikken»:

«Ved mange høve i indre drøftingar etter den 20. kongressen i SUKP har leiande kameratar frå sentralkomiteen i KKP alvorsskult kritisert mistaka i SUKP-leiinga.

I april 1956, mindre enn to månader etter den 20. kongressen, i samtalar både med kamerat Mikojan, som er medlem av presidiet i sentralkomiteen i SUKP, og med den sovjetiske ambassadøren i Kina, uttrykte kamerat Mao Tsetung synet vårt på spørsmålet om Stalin. Han understreka at Stalins «fortenester veg tyngre enn feila hans» og at det var naudsynt å «gjera ein konkret analyse» og ei «allsidig vurdering av Stalin.

Den 23. oktober 1956 tok kamerat Mao Tsetung mot den sovjetiske ambassadøren i Kina. Då påpeika han: «Stalin fortener å verta kritisert, men vi er ikkje samde i den metoden for kritikk, og det er sume andre saker vi ikkje er samde i».

Den 30. november 1956 tok kamerat Mao Tsetung mot den sovjetiske ambassadøren i Kina. Då peika han atter på at den grunnleggjande politikken og lina under perioden då Stalin sat ved makta, var rette og at metodar som vert nytta mot fiendar ikkje må verta brukte mot kameratar».

Hele «Polemikken» er ei lærebok i dette. Gang på gang tar de kinesiske kommunistene initiativ til å få drøfta motsigeler *innafor* den kommunistiske bevegelsen. Gang på gang ser vi også at revisjonistene

STUDIEKAMPANJEN

åpent sprer løgner om Kina og rakker ned på synet til de kinesiske kommunistene.

Årsaken til at virkelige kommunister ønsker å holde diskusjonene om uenigheter mellom broderpartiene internt, mellom de partiene det gjelder, er åpenbare. Dersom slike diskusjoner blir ført for åpne dører, vil borgerskapet kunne glede seg. De vil på alle måter forsøke å gjøre slike motsigelser til antagonistiske motsigelser ved å forvrengte standpunktene til det ugjenkjennelige.

Det prinsippet som KKP viser oss i «Den store polemikken» er et prinsipp som AKP(m-l) følger, har fulgt og alltid vil følge i spørsmål som angår våre broderpartier. Medlemmer og sympatisører kan derfor ikke vente at AKP(m-l) skal kommentere ethvert rykte om motsigelser mellom kommunistpartier, som borgerlige avis-spekulanter slår om seg med. I stedet burde folk sjøl tenke gjennom de aktuelle problemene, skaffe seg rede på fakta og bakgrunnsmateriale og studere tingene grundig på egen hånd.

Analysen av den internasjonale situasjonen

«Den store polemikken» er ei lærebok i hvordan vi skal studere internasjonale spørsmål. Det er særlig «*Generallinja*» og «*Forsvarar av nykolonialismen*» som er viktige her.

I disse dokumentene analyserer KKP-lederne de viktigste motsigelsene i verden. De vurderer også hvilken av de fire grunnleggende motsigelsene som er den viktigste, som er hovedmotsigelsen, og sier følgende:

«Dei ulike typane motseiingar i verda i dag er konsentrert i dei svære områda i Asia, Afrika og Latin-Amerika. Dette er dei områda under imperialistisk styre som er lettest å gå til åtak på, og dei er stormsentra i verdsrevolusjonen som gjev imperialismen direkte slag.

Den nasjonaldemokratiske revolusjonære rørsla i desse områda og den internasjonale sosialistiske revolusjonære rørsla er dei to store historiske straumane i vår tid.

Den nasjonaldemokratiske revolusjonen i desse områda er ein viktig del av den proletariske verdsrevolusjonen i våre dagar.

Dei anti-imperialistiske revolusjonære stridane til folket i Asia, Afrika og Latin-Amerika hamrar laus på og undergrev grunnvollen for herredømet til imperialismen og kolonialismen, gammal og ny, og er no ei mektig kraft til forsvar for verdsfreden.

Difor avheng heile saka til den internasjonale proletariske revolusjonen på eit vis av utkomet av dei revolusjonære stridane folket i desse områda fører, dei som er det overveldande fleirtalet i folkesetnaden i verda.

Difor er den anti-imperialistiske revolusjonære striden til folket i Asia, Afrika og Latin-Amerika avgjort ikkje berre ei sak som har mykje å seia i områda det gjeld, men ei sak som har altomfemnande verde for heile saka til den proletariske verdsrevolusjonen.

Visse folk går no så langt at dei nektar for det store internasjonale verdet til dei anti-imperialistiske revolusjonære stridane som dei asiatiske, afrikanske og latin-amerikanske folka fører. Under påskot av å bryta ned nasjonale, rasemessige og geografiske skrankar, freistar dei best råd å viska ut grenselina mellom undertrykte nasjonar og undertrykkjarnasjonar og mellom undertrykte land og undertrykkjarland og å halda nede dei revolusjonære stridane til folka i desse områda.» (s. 19)

Dette blei skrevet for snart 15 år siden og har blitt bekrefta av historia gang på gang siden den tid. Det synet som KKP forsvarte i 1963 er det samme som blei slått fast på AKP(m-l)s 2. kongress i 1976:

«Den av dei grunnleggjande motseiingane som karakteriserer verdsutviklinga i dag, som er hovuddrivkrafta i verdsutviklinga og verkar inn på *alle* andre motseiingar, er motseiinga mellom imperialismen/sosialimperialismen på den eine sida og dei underkua nasjonane på den andre.

STUDIEKAMPANJEN

Dette er *hovudmotseiinga* i verda i 1976.

På den eine sida i denne motseiinga står i dag dei to supermaktene Sovjet og USA og dei mindre imperialistiske maktene. På den andre sida står dei underkua nasjonane, folka og landa i verda. I den noverande stoda er det folka i den tredje verda som er hovudkrafta i kampen mot imperialismen og særskilt supermaktene.

Det vil seia at dei anti-imperialistiske og demokratiske revolusjonane i desse landa er ein del av og fremjar den proletariske verds-revolusjonen. Dei verkar og attende på proletariatet i dei imperialistiske landa og skjerpar deira revolusjonære kamp.

Den striden som folka, nasjonane og landa i den tredje verda fører mot supermaktene gjennom frigjeringsrørslene sin væpna kamp, saman med den andre politiske og økonomiske kampen dei fører, er ei mektig revolusjonær rørsle som inga makt i verda kan stogga.»

Da som nå gikk revisjonistene til voldsomme angrep. Da som nå, kalte de dette å undervurdere de sosialistiske landa og den sosialistiske leir. De ville ha det til at hovudmotsigelsen i verden gikk mellom imperialistene og de sosialistiske landa. Da kunne de si at alt som tjente de sosialistiske landa, og særlig Sovjet, også var det beste for alle undertrykte folk og nasjoner. Dette ville de bruke til å skaffe seg innflytelse over alt, som en begrunnelse for sin aggressive og imperialistiske politikk. Den samme metoden og de samme orda bruker de den dag i dag. Derfor er diskusjonen om disse spørsmåla i «*Generallinja*» og i «*Forsvarar av nykolonialismens*» særlig viktige å lese.

Revolusjonære prinser og konger?

«Polemikken» lærer oss hvordan revolusjonen må bli gjennomført i koloniene og nykoloniene i Asia, Afrika og Latin-Amerika. Vi lærer at revolusjonen i disse landa må skje i to steg. Først må det gjennomføres en ny-demokratisk revolusjon retta mot imperialismen og mot restene av

føydalismen. Etterpå kan en gå i gang med den sosialistiske revolusjonen. Først må en samle alle krefter som kan samles i kampen mot imperialismen. Dette sa KKP i «*Generallinja*»:

«I desse områda nektar svært breie grupper av folket å væra træljar under imperialismen. Dei omfattar ikkje berre arbeidrarar, bønder, intellektuelle og småborgarar, men og det patriotiske nasjonale borgerskapet og til og med visse kongar, prinser og adelsmenn som er patriotar.»

Det blei et voldsomt rabalder av dette. Revisjonistene trudde at de hadde funnet noe de kunne ødelegge KKP med. De skreik opp om at nå hadde KKP overgitt ledelsen av kampen til prinser, konger og adelsmenn. De brølte om at de kinesiske kommunistene hadde stilt konger og andre reaksjonære i spissen for den proletariske verdens-revolusjonen. Sjølsagt var dette *bevisste løgner og forvrengninger*, for i «*Generallinja*» og i «*Forsvarar av nykolonialismen*» presiserer KKP følgende:

«Proletariatet og partiet deira må ha tiltru til styrken til massane og må framfor alt sameina seg med bøndene og byggja ein sterk allianse mellom arbeidrarar og bønder. Det er ei fyrsterangs oppgåve for framskridne medlemmer av proletariatet å arbeide i jordbruksområde, hjelpe bøndene med å få organisert seg og reisa klassemedvitet deira og den nasjonale sjølvvyrnaden og sjølvtrua deira.

På grunnlag av arbeidar—bonde-alliansen må proletariatet og partiet hans sameina alle lag som let seg sameina og organisera ein brei samla front mot imperialismen og tenarane hans. For å styrkja og utvida denne samla fronten er det naudsynt at det proletariske partiet held oppe det ideologiske, politiske og organisatoriske sjølvstendet sitt og held fast på at det skal leia revolusjonen.»

Hvorfor så mye rabalder. Svaret var enkelt. Revisjonistene i Kreml ønska sjølsagt ingen brei front mot imperialismen, mot seg sjøl. Slik er det også i dag. Revisjonistene i

STUDIEKAMPANJEN

SUKP går imot og bakvasker enhver brei front mot de to supermaktene. Når OPEC-landa stiller krav om oljepriser eller kyststatene stiller krav om kystområdene og havområdene, da er revisjonistene ute og kaller dette for reaksjonære nasjonalisters framferd.

Vi veit bedre. Vi veit at alle de som vender spydspissen mot de to supermaktene i virkeligheten, objektivt sett, styrker vår revolusjonære kamp. Derfor hilser vi slike handlinger velkommen. Akkurat som vi varmt støtter den kinesiske statens forsøk på å bygge opp en brei internasjonal enhetsfront mot de to supermaktene.

Borgerlig kontrarevolusjon

«Den store polemikken» lærer oss også mye om hvordan en borgerlig kontrarevolusjon blir gjennomført. Vi tenker på analysene av utviklinga i Jugoslavia. Her kommer det klart fram hvordan revisjonistene

fikk makta i partiet og statsledelsen, og hvordan de brukte denne makta til å forandre industrien og jordbruket.

Spørsmålet om Stalin

Sist men ikke minst lærer vi mye om Stalin ved å studere denne boka. Revisjonistene har forkasta Stalin og det sosialistiske Sovjet under hans ledelse. Samtidig skal vi sjølsagt ikke forsvare alt Stalin gjorde blindt, uten å ta hensyn til de feila han hadde. Vi kommunister dekker ikke over feil. Vi *avdekker* feil, for gjennom å lære av feila våre og andres feil kan vi vende nederlag til seier og tilbakegang til framgang. Det er denne metoden de kinesiske kameratene bruker i analysen av Stalin. De viser oss Stalins fortjenester og snakker om feila hans, til slutt foretar de en helhetsvurdering hvor de klart slår fast at Stalins fortjenester klart overskygger feila hans.

Chu Teh, Chou En-lai og Mao Tsetung på flyplassen i Peking i 1964, etter at Chou En-lai er kommet tilbake fra Moskva der han forsvarte marxismen-leninismen mot ledelsen i SUKP.

STUDIEKAMPANJEN

Planlegg studiene

Sjøl sagt finnes det hundre andre grunner til at alle bør lese denne boka, men vi får gi oss med dette. Noen råd til slutt om selve studiene. All erfaring viser at det er umulig å få studert skikkelig uten *plan*. Noen sier: «Vi har ikke tid». Men vi *må* ta oss tid til å studere. Dersom vi ikke *tar* oss tid, vil vi ikke bli istand til å knuse borgernes argumenter. Vi vil bli usikre, vi vil komme til å vakle. For revolusjonære er det uholdbart. Vi kan ikke tvile på om vi skal støtte kampen til folkene i den 3. verden. Vi kan ikke tvile på om det er riktig å forsvare landet vårt hvis en supermakt går til angrep. Vi kan ikke tvile på om Stalin var en stor revolusjonær. Vi kan ikke tvile på om det har foregått en kontrarevolu-

sjon i Sovjet. Disse tingene *må* vi vite. Først da vil arbeidet vårt bli kraftfullt og effektivt. Først da kan vi bli i stand til å overbevise alle de ærlige progressive som tviler på disse spørsmålene.

Bestem deg for når du skal ha lest ut hele boka. Lag deretter en plan for å klare det. Sett av 4 timer en kveld, to timer en annen osv.

Dersom du synes det er vanskelig å lese kan du ta kontakt med en annen kamerat og be om hjelp. Husk at det å *studere* er noe an- neet enn å *lese*. Studer med papir og blyant. Skriv ned ting du syntes er bra, eller kanskje ting du syntes er vanskelig. Skriv ned tanker og assosiasjoner du får. Tenk grundig gjen- nom det du leser og bruk notatene dine.

W. T.

Chu Po:

Spor i snøen

Del 1: Hestepisker Hsu

111s., kr. 22,-

ISBN 82-7094-163-8

Del 2: Ta Tigerfjellet med krigs-
list

215 s., kr. 27,-

ISBN 82-7094-175-1

Del 3: Seier ved Karpeporten

160 s., kr. 24,-

ISBN 82-7094-181-6

Forfatteren var med i Den åttende rutearmeen under frigjøringskrigen. Romanen kom i 1958 og ble mektig populær. Den er sjeldent spennende og handler om ei lita avdeling fra Frigjøringshæren som i 1946 skal spore opp og tilintetgjøre banditavdelinger som terroriserer folket. Denne romanen blei undertrykt av «firerbanden». Disse gjorde alt for å undertrykke all kultur fra før kulturrevolusjonen for at de sjøl skulle få æra for det som ble produsert og vist. Først nå er boka kommet i ny utgave i Kina.

RØDE FANE

Distribusjon:

Boks 2046

Grunerløkka,

Oslo 5

Postgiro 2 20 84 78

Vi tror at du trenger et Røde Fane abonnement. For alle som er opptatt av viktige spørsmål i den revolusjonære og progressive bevegelsen er det vanskelig å komme utenom Røde Fane. Ta spørsmålet om «firerbanden» som er et vannskille mellom ekte og falsk marxisme. I to omfattende nummer i år har Røde Fane behandlet dette spørsmålet og gitt tusenvis av progressive en dypere forståelse av klassekampen under sosialismen. Mange er blitt styrket til viktige diskusjoner med opportunistene og borgerlige «kinaeksperte». Eller ta det nummeret du holder i hånda nå. Hvem vil nekte for at spørsmålet om folkekrig ikke er et brennaktuelt spørsmål som angår millioner av undertrykte over hele verden. Om noen år kan det vise seg at den diskusjonen vi fører om disse spørsmålene i dag vil legge grunnlaget for en seierrik folkekrig mot en supermaktsinvasjon. Har du da råd til å la være å studere disse spørsmålene og ta dem alvorlig?

En solid kjerne av abonnenter er en forutsetning for en stabil økonomi som sikrer bladets drift og sjølberging. Tegn derfor et abonnement allerede i dag.

ABONNER PÅ RØDE FANE!